

ÂŞIK EDEBİYATI DEDİK DE...

"Yaşadıkları "derya"nın farkına varmayan ölmüş balık misâli, duygusuzca suyun yüzünde dolaşan insanların âşıkları anlaması öyle pek kolay olacak iş değildir."

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU *

. . . çıktık yola. Bu yol, Veysel'inki gibi "uzun ince" mi, halk türkümüzdeki gibi "dikenli" mi, bilemiyorum. Şöyle bir çıkalım; bakalım, ne göreceğiz.

Karacaoğlan'da gördüğümüz bir kelime var: Süllem. Pek sık kullanmaz ama o bu kelimeyi. Belki de bir defa kullanmış. Mânâsı "merdiven" demekmiş. Kelimeyi tam bir Karacaoğlan gibi kullanmış; Hercai gönüllü bir âşık gibi. Bu gün öyle âşıklar mı kaldı? Artık sevdalar bile değişti. Şimdi her şey "nylon"laştı. Türküdeki nylon kızlar, Ruhânî'deki nylon yağlar (nebatî yağlar) en güzel örnek değil mi?

Acaba diyorum, halk edebiyatına yan gözle bakanlar da "nylon" olmasın? Öyle ya, bu öpüz, bu dupduru olan edebiyatı sevmeyenler ancak böyle kimseler olabilir veya olmalılar. Bir ulu çınarın dalları altında gölgelenirken bizi koruyanın hangi dal veya dallar olduğuna dikkat bile etmeyiz. Bu edebiyat çınarının altında da aynı hassasiyeti göstermeyecek miyiz?

Geçen yılın Temmuz başında Azerbaycan'da bir toplantıya katılmıştım. Toplantı dışı saatlerimiz arasında sanat da sıkça gündeme gelmişti: Bale, film, şiir vs. Gördüm ki şiir orada en tabii ihtiyaç olarak devam ediyor. Nice şairle dost olup ses ırmaklarının kıyıcıklarında dinlendik. Azerbaycan Türkçe-

sinin sihirli söyleyişi, şair hassasiyetiyle birleşince karşımıza bir şiir güzelliği çıkarıverdi.

İsmayılı'lı âşık Enver Yanvar bir güzel söylüyordu ki koşmalarını, gcraylılarını . . . Sazı boynunda, sözü dilinde bir böcek misâli dolaştı durdu o konudan bu konuya. Söyleyen sanki o değildi, sanki Karacaoğlan Toroslardan kalkmış, dağ dağ, şehir şehir dolaşmış, İsmayılı'ya gelmiş de Azerbaycan Türkçesi'yle şakiyordu.

Erzurum'daki talebelerimi hatırladım; sık sık dersaneye getirip onlara dinlettiğim âşıklarımızı hatırladım. İsmayılı neresi, bizim "Ali Nihat Tarlan Dersanesi" neresi . . . Sonra arada bir ses köprüsü kuruverdim ki sormayın. İşte, Âşık, sen hiç Erzurum'a geldin mi? Tıpkı bizim âşıklar gibi söylüyorsun da." Ve uzayıp giden bir sohbet ki sormayınız. Sanki "tayy-i mekân"ı yaşıyorsunuz; sanki bir ayağınız İsmayılı'da, bir ayağınız Anadolu toprağında. Âşık budur işte: Sizi, sımsıcak bir hava içinde dolaştırıverir.

Halil Atılğan anlatmıştı: Köylüleri Ferrâhî'yi istememişler. "Git" demişler. o da, köyden ayrılırken demiş ki: "Bir gün buraya hiç tanımadığınız insanlar gelirse beni sormaya gelecekler. Sizi ne yapsınlar ki." Ferrâhî, adına lâıyk törenlerle anılıyor. Ya hemşehrileri, ya onu köyünden uzaklaştıran-

* Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı.